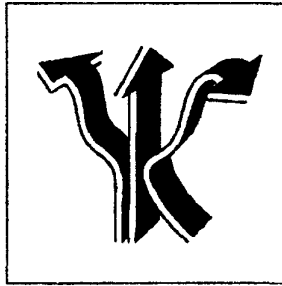

ПРАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

МАУП

Методичні рекомендації
щодо забезпечення самостійної роботи студентів
з дисципліни

«ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ТУРИЗМІ»

(для бакалаврів)

Київ-2016

Підготовлено професором кафедри менеджменту та адміністрування
Кобрицьким В.В.

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування
(Протокол № 4 від 28 листопада 2016 р.)

Схвалено Вченою радою Інституту менеджменту та бізнесу ім. Б.Хмельницького
(Протокол №11 від 21.11.2016р.)

Кобрицький В.В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної
роботи студентів з дисципліни „Основи управління ризиками в туризмі” (для
бакалаврів). - К.: МАУП, 2016 – 21 с.

Методична розробка містить пояснювальну записку, тематичний план
дисципліни „Основи управління ризиками в туризмі”, методичні вказівки для
самостійного вивчення кожної теми, контрольні питання, критерії оцінювання
знань студентів при підсумковому контролі, список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП),

2016

Пояснювальна записка

Самостійна робота студентів є важливою обов'язковою складовою частиною навчального процесу. Вона сприяє активізації засвоєння знань, умінь та навичок студентами та їх практичній реалізації, допомагає формуванню у студентів уміння навчатися, та одночасно є ефективним засобом опанування навчального матеріалу.

Метою самостійної роботи студентів є сприяння засвоєнню навчальної програми дисципліни „Основи управління ризиками в туризмі” в повному обсязі, формування самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні планувати, систематизувати та контролювати власну перспективну й повсякденну діяльність.

Завдання самостійної роботи студентів полягає у засвоєнні комплексу знань, умінь і навичок, закріпленні та систематизації одержаних знань, їх практичне застосування при виконанні творчих індивідуальних завдань і робіт, а також виявлення недоліків та упущень у системі знань із предмета „Основи управління ризиками в туризмі”.

Зміст самостійної роботи студента з дисципліни „Основи управління ризиками в туризмі” визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни „Основи управління ризиками в туризмі”: підручником, навчальними та методичними посібниками, методичними матеріалами для самостійної роботи студентів, конспектом лекцій тощо.

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни „Основи управління ризиками в туризмі” організовується з дотриманням таких вимог:

- обґрунтування необхідності завдань загалом, а також конкретного завдання зокрема;
- надання детальних методичних рекомендацій щодо виконання роботи;
- надання студентам можливості виконувати творчі роботи, що відповідають умовно-професійному рівню засвоєння знань, при цьому не обмежуючи їх виконанням стандартних завдань;
- підтримання постійного зворотного зв'язку зі студентами у процесі виконання самостійної роботи.

Перелік завдань для самостійної роботи, форми її організації та звітності, термін виконання та кількість балів, які можна отримати за виконання завдань, визначаються викладачем при розробці робочої навчальної програми дисципліни (розділу «Самостійна робота студентів»).

Студенти, які розпочинають вивчати дисципліну „Основи управління ризиками в туризмі”, повинні бути поінформовані викладачем щодо організації самостійної роботи, її форм та видів, термінів виконання, форм контролю та звітності, кількості балів за виконання завдань тощо.

Організація та контроль процесу й змісту самостійної роботи та її результатів здійснюються викладачами кафедри.

Оцінки (бали), одержані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, фіксуються викладачами і повинні бути доведені до відома студентів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ „ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ТУРИЗМІ”

№з/п	Назва змістового модуля і теми
Змістовий модуль I. Теоретичні засади основ управління ризиками	
1.	Умови невизначеності і ризику роботи організації
2.	Класифікація ризиків
3.	Задачі, прийоми і правила управління ризиками
4.	Особливості управління ризиками
Змістовий модуль II. Види ризиків підприємства туристичної галузі та управління ними	
5.	Господарські ризики підприємства туристичної галузі
6.	Фінансові ризики туристичного підприємства
7.	Управлінські ризики туристичного підприємства
8.	Страхування ризиків підприємства туристичної галузі
9.	Кризові ситуації туристичного підприємства та управління ними
Разом годин: 90	

Зміст самостійної роботи з дисципліни
«Основи управління ризиками у туризмі»

Змістовий модуль I. Теоретичні засади основ управління ризиками

Тема1. Умовиневизначеності і ризикуроботиорганізації

ЕкономічнабезпекаУкраїни і чинники, щостановлятьїйзагрозу.

Загальніпідходи до визначенняпоняття «ризик».

Сутність і функціїризику,властивостіризику.

Причини виникненняризиків.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою.
2. Проблеми економічної безпеки нашої держави.
3. Сучасні форми ведення конкурентної боротьби.
4. Методологічні підходи до вивчення ризиків.
5. Сутність і функції ризиків у сучасному суспільстві.
6. Причини появи ризиків у господарській діяльності.
7. Суспільне значення сучасної конкуренції для поліпшення ситуації на споживчому ринку.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Сутність поняття «ризик».
2. Функції ризику.
3. Конкуренція та її місце в сучасній світовій економіці.
4. Властивості, притаманні ризикам.
5. Функції, виконувані ризиками..
6. Внутрішні ризики підприємства.
7. Зовнішні ризики.

8. Основні причини виникнення ризиків.
9. Поняття економічної безпеки.
10. Скласти схему економічної безпеки турфірми.

Література [1-5, 15,18,22,25,37, 40]

Тема 2. Класифікація ризиків

Статичні і динамічні ризики

Аномальні і катастрофічні ризики

Критерії страхування ризиків

Принципи і критерії класифікації

Загальна класифікація ризиків

Підприємницькі ризики

Екологічні ризики

Ризики, пов'язані з діяльністю вітчизняних і зарубіжних органів влади

Ризики, пов'язані з поведінкою туристів – клієнтів підприємства

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою.
2. Статичні і динамічні ризики
3. Принципи і критерії класифікації ризиків
4. Сучасна класифікація ризиків
5. Екологічні ризики
6. Підприємницькі ризики
7. Ризики, пов'язані з діяльністю вітчизняних і зарубіжних органів влади.
8. Ризики, пов'язані з поведінкою туристів – клієнтів підприємства.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Класифікація ризиків

2. Причини виникнення ризиків
3. Статичні і динамічні ризики
4. Аномальні і катастрофічні ризики
5. Критерії страхування ризиків
6. Принципи і критерії класифікації ризиків
7. Загальна класифікація ризиків
8. Підприємницькі ризики
9. Екологічні ризики
10. Скласти схему взаємозв'язку туристичного бізнесу та притаманних йому ризиків.

Література [15, 18-20, 23-25, 36-37, 40]

Тема 3. Задачі, прийоми і правила управління ризиками

Цілі та завдання управління ризиками

Принципи управління ризиками підприємства

Прийоми і правила управління ризиками

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою.
2. Цілі й завдання управління ризиками
3. Принципи управління ризиками сучасного підприємства
4. Прийоми та правила управління ризиками
5. Особливості управління ризиками сучасного підприємства.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Задачі управління ризиками
2. Прийоми і правила управління ризиками
3. Цілі та завдання управління ризиками

4. Принципи управління ризиками
5. Прийоми і правила управління ризиками
6. Особливості управління ризиками
7. Методи ідентифікації ризику
8. Скласти алгоритм управління ризиками туристичної фірми.

Література[2,4,5,7, 8-10, 17, 28-30, 33, 34]

Тема 4. Особливості управління ризиками

Сучасні методи ідентифікації ризиків

Аналіз та оцінка ризиків

Методи аналізу ризиків

Управління ризиками та його основні етапи

Методи управління ризиками

Методи розподілу ризиків. Диверсифікація ризиків

Ризик-менеджмент

Оцінка ефективності управління ризиками

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою.
2. Ризики в діяльності турфірми та їх ідентифікація.
3. Сучасні методи аналізу ризиків
4. Поетапне управління ризиками турфірми.
5. Методи управління ризиками
6. Розподіл і диверсифікація ризиків..
7. Ризик-менеджмент сучасної турфірми
8. Ефективність управління ризиками

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Особливості управління ризиками
2. Методи ідентифікації ризику
3. Аналіз і оцінка ризиків
4. Методи аналізу ризиків
5. Процес управління ризиками. Основні етапи
6. Процедури і методи управління ризиками
7. Розподіл ризику. Диверсифікація
8. Ризик-менеджмент
9. Оцінка ефективності управління ризиками
10. Скласти схему послідовності управління ризиками туристичної фірми..

Література [10, 13, 19, 23, 37, 40-42]

Змістовий модуль II. Види ризиків підприємства туристичної галузі та управління ними

Тема 5. Господарські ризики

Економічний зміст ризику господарської діяльності

Особливості ризиків у сфері послуг

Ризик незатребуваності туристичного продукту

Ризики готельного забезпечення туристичних подорожей

Ризики транспортного забезпечення туристичних поїздок

Припустимий господарський ризик в управлінні туристичною фірмою

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою.
2. Економічні ризики сучасного підприємства сфери послуг.
3. Прийнятний господарський ризик в управлінні підприємством.

4. Фінансові ризики в роботі підприємства сфери послуг.
5. Транспортні ризики в туризмі.
6. Порівняльний аналіз ризиків промислових і сервісних підприємств.
7. Ризики незатребуваності туристичного продукту.
8. Ризики, пов'язані з готельним сектором.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Види ризиків, що притаманні діяльності туристичної фірми
2. Господарські ризики
3. Економічний зміст ризику господарської діяльності
4. Ризик незатребуваності туристичного продукту
5. Транспортні ризики в роботі турфірми
6. Особливості ризиків промислових підприємств
7. Особливості ризиків сервісних підприємств
8. Прийнятний господарський ризик в управлінні підприємством
9. Скласти схему взаємозв'язків ризиків, що виникають у роботі туристичної фірми .

Література [2-4, 6-8, 14, 15, 18, 24-25, 31, 32, 34-36, 41]

Тема 6. Фінансові ризики туристичного підприємства

Поняття і зміст фінансових ризиків

Ризики, пов'язані з купівельною спроможністю клієнтів туристичної фірми

Інвестиційні ризики

Банківські ризики

Валютні ризики. Хеджування як специфічний метод управління ризиками у зовнішньоекономічній діяльності підприємства

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою.
2. Фінансові ризики сучасного підприємства.
3. Особливості фінансових ризиків туристичної фірми.
4. Інвестиційні ризики
5. Банківські ризики
6. Валютні ризики.
7. Страхування як напрям надання послуг, що інтенсивно розвивається на вітчизняному ринку.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Господарський ризик в управлінні підприємством туристичної галузі
2. Фінансові ризики туристичної фірми
3. Поняття і зміст фінансових ризиків підприємства
4. Ризики туристичної фірми, пов'язані з купівельною спроможністю грошей
5. Інвестиційні ризики турфірми
6. Валютні ризики у практиці туристичних фірм
7. Схематично показати зв'язок різних видів фінансових ризиків турфірми.

Література [3, 4, 9, 15, 18, 24, 28, 31, 38, 42]

Тема 7. Управлінські ризики туристичного підприємства

Управлінські рішення в процесах туристичного менеджменту

Ризики, пов'язані з управлінськими рішеннями

Розробка управлінських рішень в умовах невизначеності та ризику

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою.
2. Управлінські рішення в процесах менеджменту
3. Розробка управлінських рішень в умовах невизначеності та ризику.

4. Зміст і специфіка управлінських рішень в туризмі
5. Розробка управлінських рішень в умовах підготовки до нового туристичного сезону.
7. Потоки туристів «із» та «до» країни. Причини та наслідки для економіки України.
8. Привабливість туристичного регіону України та його використання.
9. Стан розвитку туризму в Україні.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Сутність діяльності підприємства туристичної галузі.
2. Управлінські рішення в процесах менеджменту турфірми
3. Розробка управлінських рішень в умовах невизначеності туристичного ринку
4. Історичні та економічні причини різновекторності руху туристичних потоків у світі.
5. Роль і місце ЮНВТО в підвищенні якості туристичних послуг у світі .
6. Сучасні світові тенденції щодо розширення спектру нетрадиційних форм відпочинку та дозвілля.
7. Розвиток сучасних форм туризму в Україні.
8. Організація управління в туризмі.
9. Причини успіхів та недоліки роботи великих інтернаціональних туристичних компаній.
10. На контурній карті показати основні в'їзні та виїзні туристичні потоки в Україні.

Література [2, 6-8, 15-17, 27, 28, 33-36, 41]

Тема 8. Страхування ризиків підприємства туристичної галузі

Страхування як економічна категорія. Учасники страхового процесу

Класифікація страхування. Системи страхування
Ризикові обставини і страховий випадок
Страхові тарифи
Види страхової премії
Медичне страхування туристів. Страховий асистанс.
Майнове страхування та страхування від нездійснення подорожі
Страхування відповідальності

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою.
2. Сутність страхування та його роль в сучасному бізнесі
3. Страхування як економічна категорія
4. Перестрахування, його сутність та значення в сучасному бізнесі.
5. Класифікація страхування та його системи
6. Ризик і страховий випадок
7. Тарифна політика страхових компаній
8. Страхування ризику в туризмі
9. Майнове та медичне страхування в туризмі
10. Страхування відповідальності при здійсненні туристичної діяльності

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Основи страхової справи
2. Страхування як економічна категорія
3. Класифікація страхування. Системи страхування
4. Ризикові обставини і страховий випадок
5. Страхові тарифи і страхова премія
6. Тарифна політика страховиків
7. Страхування ризику
8. Майнове страхування
9. Страхування відповідальності

10. Графічно зобразити алгоритм страхування туристів при їх подорожі за межі України.

Література [1, 4, 7, 10, 15-18, 28, 35, 39]

Тема 9. Кризові ситуації туристичного підприємства та управління ними

Методи виявлення латентних кризових явищ шляхом моніторингу внутрішнього та зовнішнього середовища

Розробка заходів зниження зовнішньої вразливості підприємства

Інновації як основний метод попередження кризових явищ. Організаційні форми впровадження інновацій

Створення інформаційної мережі для подолання кризових явищ

Реструктуризація підприємства

Диверсифікація напрямків і видів туристичного обслуговування як стратегія антикризового менеджменту турфірми

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою.
2. Моніторинг зовнішнього та внутрішнього середовища туристичного бізнесу.
3. Зовнішня вразливість туристичної фірми та її зменшення.
4. Інноваційний менеджмент як засіб поступального розвитку компанії.
5. Кризові явища в економіці та їх передбачення.
6. Вплив політичного та економічного розвитку країни на розвиток туризму
7. Реструктуризація на підприємствах туристичної галузі.
8. Постійна та сезонна диверсифікація напрямків туристичного обслуговування.
9. Диверсифікація видів туристичного обслуговування як відповідь на кризові явища на підприємстві..

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Кризові явища на підприємстві.
2. Причини та наслідки виникнення криз.
3. Основні види криз на туристичному підприємстві.
4. Диверсифікація діяльності підприємства.
5. Інноваційні складові менеджменту турфірмою.
6. Реструктуризація як спосіб подолання кризи.
7. Проблеми, пов'язані з проходженням прикордонного контролю туристами.
8. Проблеми, пов'язані з проходженням митного контролю туристами.
9. Документальне забезпечення в'їзду, виїзду і транзиту туристів в Україні.
10. Схематично зобразити послідовність і види діяльності керівників турфірми при настанні кризової ситуації на підприємстві..

Література [2, 4, 6, 15, 18, 25, 40, 41]

3. Критерії оцінювання знань студентів при підсумковому контролі

Контроль знань з дисципліни „Основи управління ризиками в туризмі” складається з двох блоків планових заходів:

- 1) поточний контроль знань студентів;
- 2) підсумковий контроль знань студентів.

Бали за результатами поточного контролю в сумі та по доданках, а також за результатами оцінювання письмової екзаменаційної роботи виставляються числом, кратним «5».

Загальна підсумкова оцінка (в балах) складається з суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання завдань, що виносяться на іспит. На іспиті студент повинен набрати не менше 30 балів.

Порядок оцінювання знань студентів за результатами вивчення дисципліни

№ з/п	Форма оцінювання знань	Кількість балів	Результат
1	Оцінювання поточної роботи в семестрі, в т. ч. :	від 0 до 40 балів в т. ч.:	
1.1	Виконання обов'язкових завдань: а)систематичність та активність роботи протягом семестру б)виконання завдань для самостійного опрацювання	до 20 балів, із них: а) до 10 балів б) до 10 балів	
1.2	Проходження модульного контролю знань	до 20 балів	
2	Оцінювання екзаменаційної відповіді	від 0 до 60 балів	проходження підсумкового контролю знань по дисципліні і одержання підсумкової оцінки

Підсумковий контроль знань по даній дисципліні проводиться у формі письмового іспиту за екзаменаційними білетами, кожен з яких включає 3 питання.

Відповідь на кожне питаннябілета оцінюється окремо з диференціацією в 20, 10, 0 балів.

Відповідь на кожне з питань білета оцінюється у:

20 балів— якщо відповідь студентамістить повне, розгорнуте, правильне та обґрунтоване викладення матеріалу;

- виявляє при цьому високі знання студентом усієї програми навчальної дисципліни, його вміння користуватися різноманітними методами наукового аналізу суспільних і правових явищ, виявляти їх характерні риси та особливості;
- відображає чітко знання відповідних категорій, їх змісту, розуміння їх взаємозв'язку і взаємодії, правильне формулювання відповідних тлумачень;
- свідчить про знання назв і змісту передбачених програмою нормативно-правових актів (для найважливіших — необхідно знати рік їх прийняття);

- містить аналіз змістовного матеріалу, порівняння різних поглядів на дану проблему, самостійні висновки студента, формулювання та аргументацію його точки зору;
- містить, поряд із теоретичним матеріалом, фактичні дані (статистичні, результати судової практики і т. ін.), їх оцінку та порівняння;
- логічно і граматично правильно викладена;

10 балів— якщо студент дав відповідь на поставлене запитання, однак вона має хоча б один з таких недоліків:

- є неповною, не містить усіх необхідних відомостей про предмет запитання,
- є не зовсім правильною: наявні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, назв та змісту нормативно-правових актів, нечіткі характеристики відповідних явищ;
- не є аргументованою: не містить посилань на нормативно-правові акти (у разі необхідності), інші джерела, аналізу відповідних теорій, концепцій, наукових течій і т. ін.; недостатньо використано дані юридичної практики, інший фактичний і статистичний матеріал;
- свідчить про наявність прогалин у знаннях студента;
- викладена з порушенням логіки подання матеріалу, містить багато граматичних, грубих стилістичних помилок та виправлень;

0 балів— якщо студент не відповів на поставлене запитання;

- відповідь є неправильною, не розкриває сутності питання;
- при відповіді допущені грубі змістовні помилки, які свідчать про відсутність знань у студента;
- їх безсистемність та поверховість, не вміння сформулювати думку та викласти її, незнання основних положень навчальної дисципліни.

Результат письмового іспиту складається з суми балів, одержаних за всі питання. У тому разі, коли відповіді студента оцінені менше ніж у 30 балів, він отримує незадовільну оцінку за результатами іспиту (тобто 0 балів).

Загальне підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється з урахуванням результатів оцінювання поточної роботи в семестрі (в діапазоні від 0 до 40 балів)

та результатів письмового іспиту (не менше 30 і не більше 60 балів) за 100-бальною системою з подальшим переведенням в традиційну систему за 4-бальною шкалою та шкалою ECTS для фіксації оцінки в нормативних документах.

Оцінка за бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
90 – 100	5 (відмінно)	A
82 – 85	4 (добре)	B
75 – 82		C
68 – 74	3 (задовільно)	D
60 – 68		E
31 – 59	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання	FX
0 – 30	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивчення дисципліни	F

Для реєстрації оцінки за шкалою ECTS в екзаменаційних відомостях існує спеціальна графа «Оцінка за шкалою ECTS»

Список літератури Основна

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.ВВР, 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144
3. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4496-VI. ВВР, 2012, № 44-45, № 46-47, № 48, ст.552)
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. ВВР, 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112.
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435- IV.ВВР, 2003, №№ 40-44, ст.356
6. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про туризм" від 18.11.2003р. №1282 – IV.
7. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 № 1023-XII // ВВР. – 1991. – № 30.
8. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-XII //ВВРУ.-1991, № 29, ст. 377.

9. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII з подальшими змінами та доповненнями.
10. Закон України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" від 01.06.2000р. ВВР України, 2000-№36 - с.299.
11. Закон України «Про митний тариф України» від 19.09.2013 № 584-VII //Голос України від 22.10.2013 № 197.
12. Закон України «Про митну справу в Україні» від 25.06.1991 № 2704-IV// ВВРУ. – 1001. - №44. – ст. 575.
13. Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» від 23.09.1994 № 187/94-ВР з подальшими змінами та доповненнями.
14. *Алексеев А. А.* Питание в туристском походе / А. А. Алексеев. М. 1996.
15. *Королева С.Е.* Управление хозяйственными рисками: пособие / С.Е.Королева, Г.В.Подгорный. – Мн.: Амалфея, 2014. – 120 с.
16. *Лукоянов П. И.* Безопасность в лыжных походах и чрезвычайные ситуации зимних условий / П. И. Лукоянов. — М., 1998.
17. *Маринин М. М.* Туристские формальности и безопасность в туризме / М.М. Маринин. — М., 2003.
18. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності / За ред. А.А.Мазаракі. – К.:КНТЕУ, 2012. – 850 с.
19. *Пряхин В. Н.* Безопасная жизнедеятельность в природообустройстве: Учеб.пос. / В.Н.Пряхин. — М., 2016.
20. Чрезвычайные ситуации природного характера: краткая энциклопедия / под ред. Ю. Л. Воробьева. — М., 1998.

Додаткова

21. *Александрова А. Ю.* Международный туризм / А. Ю. Александрова М., Аспект Пресс, 2004. – 470 с.
22. *Борисов К. Г.* Международный туризм и право: Учеб.пос.– М.:НИМП, 2009.
23. *Волович В. Г.* Академия выживания / В. Г. Волович. — М., 1996.

24. *Дахно І.І., Кобржицький В.В., Куценко В.М.* Зовнішньоекономічна діяльність: Навч. посібник. — К.: ЦНЛ, 2006. — 360 с.
25. *Дениэлс Джон Д., РадебаЛи Х.* Международный бизнес: внешняя среда и деловые операции: Пер. с англ.— 6-е изд. — М.: Дело ЛТД, 2014. — 784 с.
26. *Драчева Е. Л.* Лечение за рубежом. Отдых за рубежом. — М.: Арктос, 2007.
27. *Зорин И. В.* Энциклопедия туризма / И. В. Зорин, В. А. Квартальнов. — М., ФиС, 2000.
28. *Квартальное В. А.* Теория и практика туризма: Учебник. — М.: ФиС, 2013.
29. *Козик В.В., Панкова Л.А., Карп'як Я.С.* Зовнішньоекономічні операції і контракти: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2004. — 608 с.
30. *Крилова Н.В.* Управління міжнародними торговельними операціями: Навч. посіб. — К.: МАУП. 2008. — 232 с.
31. *Луцишин Н. П., Луцишин П. В.* Економіка й організація міжнародного туризму: Навч. посіб. — Луцьк, 2003.
32. *Любіцева О. О.* Ринок туристичних послуг: Геопросторові аспекти - 2-ге вид., перероб. та доп. — К.: Альтерпрес, 2003.
33. *Мальська М. П., Худо В. В., Цибух В. І.* Основи туристичного бізнесу: Навч. посіб. — Л.: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. — 360 с.
34. *Мальська М. П., Худо В. В.* Туристичний бізнес: теорія і практика: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 424 с.
35. *Малюгин А.* Аферисты / А. Малюгин. — М., 2007.
36. *Рябова И. А.* Словарь международных туристских терминов (русско-английско-французско-немецкий) / И.А. Рябова, Д.К. Исмаев, С.Н. Путилина. — М., 2005.
37. *Ужегов Г.Н.* Секреты выживания в чрезвычайных ситуациях / Г.Н. Ужегов. — М., 1999.
38. *Ушакова Н.Г., Савицька Н.Л.* Міжнародне ціноутворення: Навч. посіб. — К.: ВД «Професіонал», 2014. — 218 с.

39. *Фурман В.М.* Страхування ризиків зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання // *Фінанси України.* – 2004. - №4. – С.120-127.
40. *Чернявський А.Д.* Антикризове управління підприємством: Навч. посіб.–К.: МАУП, 2006. – 256 с.
41. *Чернявський А.Д., Кобржицький В.В.* Корпоративне управління: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2006.– 208 с.
42. *Ющенко В. А., Міщенко В. І.* Валютне регулювання: Навч. посіб. –К.: Т-во «Знання», КОО, 1999. — 359 с.